

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคณาการประถมศึกษาต้องอาศัยกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียน การสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528) ในวงการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ยอมรับว่าการนิเทศการศึกษาช่วยพัฒนาปรับปรุง ประสิทธิภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นมาตรการที่ตัวอย่างหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อมาตรฐานการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เกี่ยวข้องกับการบริหารและการนิเทศ คือ ปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ เป้าหมายของแผนให้มีการปรับปรุงการนิเทศติดตาม และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเป็น ระบบสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2529)

บุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน คือ ครู ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพในการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก พลเมืองของ ชาติจะมีความรู้ความสามารถดีมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เพราะผลทางการ สอนของครูมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา, 2523) โดยเฉพาะครูประถมศึกษานั้น เป็นตัวจักรอันสำคัญยิ่งในการปูพื้นฐานด้าน การศึกษาของชาติ ทำหน้าที่สอนผู้ที่อยู่ในวัยเรียนกลุ่มใหญ่ที่สุด และการศึกษาระดับประถมศึกษา มี อิทธิพลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์เป็นอันมาก หากครูประถมศึกษาเป็นครูที่ดีมีประสิทธิภาพเป็นแบบ อย่างที่ดีในทุก ๆ ด้านแล้ว ก็จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา (สิริเพ็ญ เอมละออง, 2532) ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถใน ด้าน การจัดการเรียนการสอนและในเชิงวิชาการที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สิ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดการ พัฒนาการด้านดังกล่าว คือ การนิเทศการสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่ง วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีภาพิลินธุ์ และ สุนิษฐา ธีระกุล (2520) กล่าวว่า

หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอยู่ที่คุณภาพการสอนและวิธี ซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง

การนิเทศการสอนเป็นหน่วยย่อยของการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงในชั้นเรียนและกิจกรรมที่ดำเนินในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับครูโดยตรง (Glickman, 1981) และสันต์ ธรรมบำรุง (2526) กล่าวว่า การนิเทศการสอนจะเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา คือ มุ่งในด้านปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรงซึ่งปัจจุบันนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความสนใจที่จะใช้การนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2529) กล่าวว่า แนวโน้มและความต้องการของการนิเทศการศึกษาในเมืองไทยในอนาคตนั้นจะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนมากขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งน้อมศรี เคท และคณะ (2526) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบัน เนื่องจากครูมีภาระอันหนักในการสอนอยู่แล้ว มีปัญหาในด้านการเรียนการสอน และในด้านความต้องการช่วยเหลือส่วนตัว ต้องการคำแนะนำจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ ต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษามีจำนวนมาก หากจะรอการนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์แต่เพียงฝ่ายเดียว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพคงกระทำได้ยาก ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องพยายามหาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ซึ่ง สิปปพันธ์ เกตุทัต (2518) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลอย่างแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง" และบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้ทำให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรที่อยู่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุด เป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของครูอย่างแท้จริง ซึ่งหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารคือหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532) กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาและเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนการสอนมีหลายกลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา ในทางปฏิบัติผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญที่จะผลักดันให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุผลเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งมวลในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิเคราะห์โครงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงานนิเทศของบุคลากรในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจในงานวิชาการอยู่ในระดับต่ำ ครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ปฏิบัติงานไม่เต็มความสามารถ เพิ่มหลักสูตรและเพิ่มเวลา และมีจะไม่สอนตรงตามคู่มือครูหรือแผนการสอน การปฏิบัติงานนิเทศส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีเป้าหมายแผนด้านบริหาร และสนับสนุนโดยกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการนิเทศการสอนในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนในสังกัด 525 โรงเรียน สถานที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละแห่งอยู่กระจัดกระจาย และห่างไกลกันตามสภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งมีพื้นที่เป็นป่าไม้และภูเขา ร้อยละ 72.22 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2529) มีจำนวนโรงเรียนที่อยู่ไกลอำเภอถึงร้อยละ 71.50 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2527) การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้เกิดปัญหาการกระจายอัตรากำลังครูไม่เหมาะสมระหว่างท้องที่ที่มีการคมนาคมแตกต่างกัน สภาพดังกล่าวทำให้การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ตรงข้อกำหนดหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีผลทำให้โรงเรียนหลายท้องที่ไม่มีความรู้ความสามารถตามจุดหมายของหลักสูตร ภาระสำคัญยังคงอยู่ที่ตัวครูผู้สอน แต่ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความสามารถที่จะจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการนิเทศและการบริหารการศึกษาก็ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2529)

จากข้อมูลดังกล่าวและได้ตระหนักในนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง จึงได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ฉบับที่ 6 ด้านคุณภาพคือ เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 โดยมุ่งเน้นทุกกลุ่มประสบการณ์ ด้านบริหารและนิเทศ คือ เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา

ทุกระดับ โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน เน้นการนิเทศการสอน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง , 2529) และได้กำหนดมาตรการและเกณฑ์ขั้นต่ำการนิเทศและติดตามผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียน เป็นแนวให้โรงเรียนดำเนินการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. ประชุมประจำเดือน เพื่อติดตามการดำเนินการตามมาตรการและเกณฑ์ขั้นต่ำของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 1 ครั้ง/เดือน
  2. นิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 1 ห้อง/สัปดาห์ โดย
    - 2.1 จัดทำปฏิทินนิเทศการสอน
    - 2.2 ใช้เครื่องมือในการนิเทศการสอน
    - 2.3 จัดทำสมุดบันทึกหัวข้อนิเทศ
    - 2.4 จัดให้ครูมีสมุดนิเทศทุกคน
    - 2.5 นิเทศการสอนในขอบข่ายต่อไปนี้ คือ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียน เอกสารการสอนและการวัดผลประเมินผล พฤติกรรมการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน
  3. ประชุมทางวิชาการ 1 ครั้ง/เดือน
  4. ปฏิบัติงานนอกสถานที่ไม่เกิน 5 วัน/เดือน
  5. ใช้อาคารสถานที่บริเวณโรงเรียนให้คุ้มค่า และดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อย
  6. สรุปผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียน เสนอประธานกลุ่มและส่งข้อมูลย้อนกลับให้ครูทราบ
- (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2531 และ 2532)

และให้โรงเรียนจัดทำระดับคุณภาพสี่ของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ของนักเรียนทุกระดับชั้น ทุกโรงเรียน เพื่อให้สามารถกำหนดจุดปฏิบัติและกลุ่มวิชาที่มีปัญหาด้านคุณภาพ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้มีการพัฒนาสูงขึ้น โดยมีเกณฑ์ของคะแนนเฉลี่ยประจำกลุ่มคะแนน ดังนี้

ระดับดีมาก	ใช้สีทอง	มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ	80 ขึ้นไป
ระดับดี	ใช้สีเขียว	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ	70 - 79
ระดับค่อนข้างดี	ใช้สีน้ำเงิน	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ	60 - 69
ระดับพอใช้	ใช้สีชมพู	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ	40 - 59
ระดับต้องแก้ไข	ใช้สีแดง	มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ	39 ลงมา

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง คำสั่งที่ ศษ 1458/0034 ลงวันที่ 5 มกราคม 2531)

จากการรายงานผลสรุปการนิเทศติดตามในระดับโรงเรียนปรากฏว่า โรงเรียนที่มีการนิเทศภายในทุกสัปดาห์มี 444 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.75 ของโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2532) และการรายงานการจัดระดับคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2530 และ 2531 ดังนี้

ระดับคุณภาพ	ปีการศึกษา	
	2530	2531
ระดับคุณภาพดีมาก	-	-
ระดับคุณภาพดี	30	54
ระดับคุณภาพค่อนข้างดี	386	425
ระดับคุณภาพพอใช้	111	46
ระดับคุณภาพควรปรับปรุง	1	-

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2531 และ 2532)

ข้อมูลดังกล่าวนี้ ซึ่งจะเห็นโดยภาพรวมของการประเมินผลของจังหวัดลำปางแล้ว มีการพัฒนาการก้าวหน้าขึ้น กล่าวคือ คุณภาพส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งต้องมีการพัฒนาขึ้นไปอยู่ในระดับดี และดีมากต่อไป (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2531) นอกเหนือจากรายงานดังกล่าวแล้ว ยังมีการรายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับ

ประเทศ ได้เสนอข้อมูลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ คะแนนที่ปกติ และร้อยละของนักเรียนที่มีพัฒนาพ
 ใจเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ปีการศึกษา 2527 - 2531 ของสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดลำปาง ดังตาราง

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ				ที่ - ปกติ	ร้อยละของนักเรียนที่นำพอใจ			
	ไทย	คณิต	สปช.	กพอ.	ส่น.	ไทย	คณิต	สปช.	กพอ.
2531	58.76	40.65	54.43	66.19	44	75	23	64	77
	2.56	-2.53	4.72	9.14	-4	9	-12	15	13
2530	56.20	43.18	49.71	57.05	48	66	35	49	64
2529	55.18	41.99	51.61	62.08	44	63	26	54	75
2528	52.52	29.61	42.43	52.32	46	59	5	27	59
2527	53.48	39.24	45.13	57.63	58	56	22	35	59

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2532)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียน และร้อยละของนัก
 เรียนที่นำพอใจ มีการพัฒนาขึ้นในแต่ละปี แต่ยังมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละของบางกลุ่มประสบการณ์
 ที่ยัง "ขึ้นลง" อยู่ และที่สำคัญคือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละไม่ถึงเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนด และร้อยละของนักเรียนยังไม่นำพอใจ จากข้อมูลที่สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดลำปางได้สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริม
 ประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดทักษะใน
 การสอน ครูใช้สื่อประกอบการสอนน้อย นักเรียนขาดการสอนซ่อมเสริม และขาดการเอาใจใส่
 จากครูอย่างจริงจัง และการนิเทศยังไม่ส่งผลไปถึงการแก้ปัญหาการสอนเท่าที่ควร จำเป็นต้อง
 ศึกษาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2532)

เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ในการจัดการประถมศึกษา และสภาพทั่วไปไม่มีความแตกต่างจากที่อื่นดังกล่าวข้างต้น ฉะนั้น การจัดการนิเทศการสอนของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ อาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพความ จำเป็น และยังไม่มีการวิจัยเรื่องนี้มาก่อน จึงน่าจะมีการศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน และปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิเทศการสอนว่ามีอย่างไร เพื่อจะได้แสวงหาแนวทาง ในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการจัดการนิเทศการสอนในโอกาสต่อไป จากเหตุผลดังกล่าว และจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านนิเทศการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ลำปาง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดในการส่งเสริมและ พัฒนาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนให้สามารถยกระดับคุณภาพดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนในปีการศึกษา 2532 จำนวน 525 คน และครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน จำนวน 525 คน
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน ประกอบด้วย
  - 1.1 การวางแผนการนิเทศการสอน
  - 1.2 การเตรียมบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน

- 1.3 การเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับภาคนิเทศการสอน
- 1.4 การเตรียมกำหนดช่วงเวลาภาคนิเทศการสอน
- 1.5 การเตรียมการประเมินผลภาคนิเทศการสอน
2. การดำเนินภาคนิเทศการสอน ประกอบด้วย
  - 2.1 เทคนิควิธีการนิเทศการสอน
    - การประชุม
    - การสังเกตการสอน
    - การสาธิตการสอน
    - การสนับสนุนให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ
    - การสนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
    - การหาทางให้ครูได้อ่านวารสารทางวิชาการ
    - การเยี่ยมชั้นเรียน
  - 2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินภาคนิเทศการสอน
  - 2.3 การนิเทศติดตามผลการดำเนินภาคนิเทศการสอน
3. การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน
4. ปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน
  - 4.1 การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน
  - 4.2 การดำเนินภาคนิเทศการสอน
  - 4.3 การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง นำไปปรับปรุงและส่งเสริมให้มีการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการนิเทศการสอน	หมายถึง	การจัดให้มีการดำเนินการนิเทศการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนบรรลุตามความต้องการ
การนิเทศการสอน	หมายถึง	ความพยายามใด ๆ ของผู้มีหน้าที่นิเทศการสอนโดยความร่วมมือปรึกษาหารือกับครู เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำอันเป็นแนวทางแก่ครูได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ปัญหา	หมายถึง	สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
ผู้บริหารโรงเรียน	หมายถึง	ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
ครูหัวหน้าวิชาการ	หมายถึง	ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผู้ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีหน้าที่ในการดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
โรงเรียนประถมศึกษา	หมายถึง	สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ที่เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนระดับคุณภาพดี	หมายถึง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนรวมเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 - 79 ตามเกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพของจังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2531
โรงเรียนคุณภาพค่อนข้างดี	หมายถึง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนรวมเฉลี่ยตั้งแต่ ร้อยละ 60-69 ตามเกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพของจังหวัดลำปางในปีการศึกษา 2531
โรงเรียนคุณภาพพอใช้	หมายถึง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนรวมเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 40-59 ตามเกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพของจังหวัดลำปางในปีการศึกษา 2531

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน 525 โรงเรียน แยกตามระดับคุณภาพดังนี้

โรงเรียนระดับคุณภาพดี	จำนวน	54	โรงเรียน
โรงเรียนระดับคุณภาพค่อนข้างดี	จำนวน	425	โรงเรียน
โรงเรียนระดับคุณภาพพอใช้	จำนวน	46	โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนดังกล่าว ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1 คำนวณหาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 โรงเรียน
- 1.2 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกโรงเรียนเป็นระดับคุณภาพดี ระดับคุณภาพค่อนข้างดี และระดับคุณภาพพอใช้ตามรายชื่ออำเภอ แล้วนำมาเทียบสัดส่วนคำนวณหาจำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มโรงเรียนสำหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนระดับคุณภาพดี	จำนวน	25	โรงเรียน
โรงเรียนระดับคุณภาพค่อนข้างดี	จำนวน	185	โรงเรียน
โรงเรียนระดับคุณภาพพอใช้	จำนวน	20	โรงเรียน

กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้างานวิชาการทุกคนในโรงเรียนที่สุ่มได้ เป็นตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 460 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open Ended) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอน ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดเป็นขอบข่ายและเนื้อหาของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. การสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถาม ตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด และขอบเขตของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมในเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาคณาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยเกษตรศรีนครินทร์ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
7. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือเพื่อความร่วมมือ ในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ลำปาง เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ชุด ในลักษณะเดียวกัน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียน และภาพรวมของ จังหวัด ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียนและภาพรวมของจังหวัด แล้วนำเสนอผลในรูปตารางประกอบ คำบรรยายเป็นระดับคุณภาพโรงเรียน และภาพรวมของจังหวัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียนและภาพรวมของ จังหวัด ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่ และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียนและภาพรวมของจังหวัด แล้วนำเสนอผลในรูปตารางประกอบ คำบรรยายเป็นระดับคุณภาพโรงเรียน และภาพรวมของจังหวัด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน
วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียน
และภาพรวมของจังหวัด ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่
และหาค่าร้อยละ จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียนและภาพรวมของจังหวัด แล้วนำเสนอผลใน
รูปตารางประกอบคำบรรยายเป็นระดับคุณภาพโรงเรียนและภาพรวมของจังหวัด

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าสถิติ คือ ร้อยละ

$$\text{การหาร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ขอบเขต
ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ
วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ
การศึกษา การนิเทศการสอน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและ
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสอบถาม และเสนอ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 **สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ**
ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการ
วิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง
ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย